

שימוע: אסדרת שוק בילטרלית למתקני ייצור ואגירה המחוברים או משולבים ברשת ההולכה

מזכר לקוחות - דצמבר 2024

לקוחות יקרים,

בהמשך לפרסום מידעון לקוחות מחודש נובמבר 2024 (ראו [קישור](#)) בו פירטנו על פרסומי רשות החשמל השונים, להלן עדכון לקוחות ייעודי בנושא אסדרת שוק בילטרלית למתקני ייצור ואגירה המחוברים או המשולבים ברשת ההולכה (להלן: "האסדרה") בתוספת הערות לנוסח, זאת לאור חשיבות השימוע לכלל משק החשמל.

בעדכון לקוחות זה אנחנו נתמקד בשני נושאים עיקריים: תחולת ההחלטה והמתודולוגיה המוצעת על ידי רשות החשמל. למרות שתחולת ההחלטה מצומצמת מאוד (השימוע הנוכחי מסדיר את פעילותם של יצרני החשמל באנרגיה מתחדשת שישלבו אגירה לחמש שעות לכל היותר ומתקני השבת פסולת), למעשה האסדרה המוצעת מציעה מנגנון להקצאת תעודות זמינות וקובעת את כללי הבסיס לסחר בחשמל ממתקנים המחוברים למתח עליון, מתוך אדישות טכנולוגית. על כן, כפי שרשות החשמל מציינת, סביר להניח שבשנים הקרובות, האסדרה המוצעת תחול על כלל המתקנים המתחברים לרשת ההולכה. **מכאן חשיבות השימוע לכלל יצרני החשמל, בכל הטכנולוגיות.**

נדגיש שרשימה זו אינה מתיימרת לכסות את כל היבטי הרגולציה המוצעת ובוודאי לא את ההיבטים הכלכליים והתפעוליים, על אף הקשיים שמעוררת האסדרה בהיבטים אלה, בפרט אם רוצים להרחיב את תחולתה לכלל הטכנולוגיות. תכלית הרשימה היא להסב את תשומת לב לקוחותינו לחשיבות המהלך של רשות החשמל והשלכותיו בעתיד. משרד אגמון עם טולצ'ינסקי עומד לרשותכם בכל שאלה וישמח ללוות אתכם בכל שיידרש.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, יגאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

רקע

האסדרה באה בהמשך ומחליפה את הרגולציה שנקבעה בהחלטת רשות מס' 62704 (להלן: "אסדרת ברירת המחדל") אשר אפשרה למתקני ייצור באנרגיה מתחדשת לקום ולמכור חשמל למנהל המערכת במחיר SMP. עוד אפשרה אסדרת ברירת המחדל להקים מתקני אגירה אולם ללא טעינה מרשת החשמל. האסדרה מבקשת לבטל את אסדרת ברירת המחדל ומחילה את עצמה אוטומטית על כל מי שמקדם מתקן במסגרת אסדרת ברירת המחדל.

האסדרה מתפרסמת על רקע הצורך האקוטי בהגדלת היצע החשמל הפרטי לאור כניסתה של תחרות משמעותית במקטע האספקה ועל מנת להבטיח את מימוש תכלית הרפורמה המשפטית במשק החשמל משנת 2018. במצב הנוכחי, מספק וירטואלי מוגבל לשתי אפשרויות עיקריות לרכישת חשמל: רכישה ממנהל המערכת בתעריף ייעודי, או רכישה מיצרנים פרטיים המחוברים לרשת החלוקה. האסדרה החדשה נועדה להרחיב את היצע החשמל הפרטי למספקים הווירטואליים ולאפשר לראשונה ביצוע עסקאות בילטרליות גם עם יצרנים המחוברים לרשת ההולכה.

תחולה

על מי הרגולציה חלה? על מתקנים פוטו-וולטאיים המתחברים לרשת המתח העליון, לרבות בשילוב אגירה ועל מתקנים להשבת אנרגיה מפסולת. הרגולציה תחול החל מיום 01.01.2026, על מתקנים שיקבלו אישור תעריף עד ליום 31.12.2026 או עד למכסה של 2,000 מגה-וואט, לפי המוקדם מביניהם.

עוד חלה האסדרה על מתקנים קיימים או בשלבי הקמה שרשומים לרגולציה אחרת של רשות החשמל ומבקשים לעבור אליה או על תוספת מתקן אגירה למתקן פוטו-וולטאי קיים שמבקש לעבור לאסדרה. מנגנון המעבר לאסדרה זו נקבע באמת מידה חדשה. נבחנת האפשרות לאפשר מעבר גם של מתקנים שזכו במכרזי מדינה.

במאמר מוסגר נציין שסעיף התחולה המגביל את ההספק ל-2,000 מגה-וואט לא ברור דיו. יש לבקש להבהיר שההספק האמור יכלול רק מתקנים חדשים שאינם רשומים לאסדרה אחרת או שלא סגרו פיננסית במסגרת אסדרת ברירת המחדל.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, יגאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

מעשית, תחולת ההחלטה מאוד מצומצמת. לפי דברי ההסבר, תכלית ההחלטה היא לתת מענה למספקים פרטיים על ידי הרחבת בסיס העסקאות שהם יכולים לבצע מול יצרני חשמל. אבל בפועל, הרשות מאפשרת באמצעות האסדרה, לשייך הספק של מתקני אגירה ל- 5 שעות לכל היותר, שישתלבו כאמור, בחצר מתקן פוטו-וולטאי המחובר במתח עליון.

בהקשר זה נציין, שתחולת האסדרה מצמצמת את תחולת אסדרת ברירת המחדל, שכן אסדרת ברירת המחדל מאפשרת למתקנים במתח גבוה הקמים בחצר צרכן מתח עליון, להשתלב ברשת החשמל. מתקנים אלה לא נכללים בתחולת האסדרה החדשה. גם בעניין זה יש לדאוג לתיקון הנוסח.

על מי הרגולציה עוד לא חלה? על מתקני אגירה עצמאיים או מתקנים בטכנולוגיות אחרות, לרבות מתקנים קונבנציונאליים ומתקנים בגז טבעי לצריכה עצמית והעברת עודפים לרשת.

בקול הקורא שפרסמה הרשות בעניין ביום 17.04.2024 (על אודותיו פרסמנו בעדכון לקוחות מחודש מאי 2024, [קישור](#)), תכננה הרשות להחיל את האסדרה החדשה על מתקני אגירה עצמאיים, אולם חזרה בה מכוונה זו. יוער שמתקני אגירה שיקומו במסגרת ההליך התחרותי שפרסמה הרשות בנובמבר 2023 עוד לא יצאו לדרך שכן עוד לא הוכרזו הזוכים, וברור שיש בכך כדי להשפיע על החלטת הרשות.

אולם לדעתנו, הדבר לא צריך למנוע את תחולת ההחלטה על מתקני אגירה עצמאיים. ראשית, יש לשים לב שבמסגרת השימוע, מתקן אגירה המשולב במתקן פוטו-וולטאי יוכל לטעון חשמל מהרשת, הוא מחובר בנפרד מהמתקן הפוטו-וולטאי והוא מחויב להגיש הצעות מחיר למיניהן ותוכניות ייצור בנפרד מהמתקן הפוטו-וולטאי, כך שהוא סוג של מתקן אגירה עצמאי רק ממוקם בחצר מתקן פוטו-וולטאי ומוגבל בגודל.

שנית, תכלית המתקנים הקמים באסדרה והמתקנים הקמים בהליך התחרותי אינה זהה ועל כן אין מקום לעכב את שילוב המתקנים ולמצות את אפשרות חיבור מתקני האגירה במתח עליון. נזכיר שרשות החשמל קבעה שככל שהיא תאפשר למתקנים בהליך התחרותי לעבור לאסדרה בילטראלית הדבר יעשה לא לפני יום 01.05.2033 והספק האגירה הדרוש למשק כדי לעמוד ביעדי האנרגיה המתחדשת לשנת 2030 גדול מאוד. מכאן שיש מקום לשקול לאפשר שילוב של אגירה עצמאית גם אם בהיקף מגודר. נעיר שאם תחליט כך הרשות, אז נדרשים תיקונים נוספים לאמות המידה כדי להבטיח תפעול נאות של מתקני האגירה.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, ינאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

תעודות זמינות

למרות התחולה המצומצמת, במרכז האסדרה עומד מנגנון חדש של תעודות זמינות, המהווה את התשתית המשפטית להתקשרויות בין יצרנים למספקים. במסגרת מנגנון זה, כל יצרן יקבל תעודת זמינות המשקפת את גמישות ההפעלה שלו והתועלת שיש למערכת מהפעלתו.

תועלת זו באה לידי ביטוי בקביעת מקדמי התאמה דיפרנציאליים לטכנולוגיות השונות, כאשר מתקני השבת אנרגיה מפסולת יקבלו מקדם התאמה של 0.8, מתקנים פוטו-וולטאיים יקבלו מקדם 0, ומתקני אגירה יקבלו מקדם המחושב באמצעות נוסחה המתחשבת ביחס הקיבולת להספק. חשוב לציין כי מקדמי ההתאמה למתקנים במכסה הראשונית לא ישתנו עד שנת 2036 (למעט במקרים של תת-ביצוע), ולאחר מכן יתעדכנו מעת לעת על בסיס עבודת מנהל המערכת ובאישור הרשות.

המתודולוגיה שמציגה רשות החשמל היא המשך למגמה שהחלה כבר עם אסדרת פעילותם של יצרני חשמל קובנציונאליים בשנת 2014 (החלטת רשות מס' 44501) להפריד את ההספק מהאנרגיה. כך, כל העסקאות באנרגיה, בין מכירה ובין רכישה, מתבצעות מול מנהל המערכת (וניתן לבצע עסקאות גידור בין יצרנים למספקים מחוץ לסדר ההעמסה). לעומת זאת, יצרן שחלה עליו האסדרה, יכול להקצות את ההספק שלו למספק או למנהל המערכת. כנגד הקצאה זו, הוא מקבל תשלום. אם ההקצאה היא למנהל המערכת הוא מקבל תשלומי זמינות, ואם ההקצאה היא למספק הוא מקבל מהמספק תשלום כפי שיוסכם ביניהם בשוק החופשי.

למעשה, כנגד הספק שהוקצה ממתקן אגירה, יוכל המספק לקזז את עלות ההון מרכישת אנרגיה ממנהל המערכת (התעריף המשלים). היקף הקיזוז הוא לפי הספק המתקן מוכפל במקדם ההתאמה. היות שמקדם ההתאמה של מתקן פוטו-וולטאי הוא "0", לא ניתן לשייך הספק של מתקן פוטו-וולטאי אלא רק של מתקן אגירה. במאמר מוסגר נציין שהנמקת רשות החשמל לקביעת מקדם התאמה "0" אינה ברורה שכן לא כך נהוג בעולם ובשעות פסגה מסוימות, וודאי בקיץ, מתקן פוטו-וולטאי מייצר חשמל.

עוד יש להדגיש, שבניגוד למצב הקיים במתח הגבוה במסגרתו מתקן ייצור לא יכול להקצות אנרגיה ליותר ממספק אחד, מתקן אגירה במתח עליון יוכל להקצות הספק למספר מספקים.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, ינאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

הערות אחרונות

האסדרה היא צעד ראשון לקראת פתיחת מקטע ההולכה לעסקאות בילטרליות, כאשר מודל העסקאות יהיה על סחר בהספק ועסקאות גידור באנרגיה (ככל שהדבר יהיה רלוונטי בתלות בגובה תעריף ה-SMP). לדעתנו, כבר בשלב זה יש לאפשר כניסה של מתקני אגירה עצמאיים לתחולת האסדרה. לאור המסגרת המשפטית שניסחה רשות החשמל וצורת ההתייחסות למתקנים הקמים בחצר מתקנים פוטו-וולטאיים במתח עליון, אין הבדל מהותי המצדיק הטלת מגבלה כאמור, למעט הרצון של רשות החשמל למזער את כמות המתקנים שקמים בצורה מלאכותית.

חשוב להוסיף שהאסדרה קובעת מנגנוני התחשבנות מפורטים לסטיות זמינות ולאי-זמינות, הכוללים תשלומים למנהל המערכת. כמו כן, האסדרה כוללת מנגנוני פיצוי במקרה של העמסה מחוץ לסדר, לרבות כפיפות למגבלות שיוטלו במסגרת התעריפים המשלימים. במסגרת דברי ההסבר להצעת ההחלטה מפרטת רשות החשמל את השימועים והתהליכים שעשויים להשפיע על מתקני האגירה, וביניהם שינוי מתודולוגיית חישוב ה-SMP ושינוי מבנה התעריף המפוקח (רכיב הייצור). חשוב שציבור הלקוחות שלנו יכיר גם את השימועים האמורים לאור השלכותיהם על משק החשמל.

למרות שתחולת האסדרה היא כרגע מצומצמת, השלכותיה חורגות מהתחולה הנוכחית שלה והיא למעשה מהווה התשתית הנורמטיבית לביצוע עסקאות בעתיד, לרבות באנרגיה קובנציונאלית.

פרסום השימוע ונסחו הנוכחי, מצביע על נכונות רשות החשמל וכוונתה לשמוע את הציבור והוא מהווה פלטפורמה יעילה להעלאת טענות והצעות לפני רשות החשמל. אנחנו ממליצים לקהל לקוחותינו לעיין בשימוע ולהגיב אליו.

פרטים נוספים:

- ✓ המועד האחרון להגשת התייחסויות לקול הקורא הוא יום **7 בינואר 2025** בשעה **12:00**;
- ✓ ראו [קישור](#) לפרסום השימוע באתר רשות החשמל;
- ✓ ראו [קישור](#) לדברי ההסבר לשימוע;
- ✓ ראו [קישור](#) לרישום לזיכרון שיערך ביום **22 בדצמבר 2024** בנושא.

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450 5
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, ינאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948

*המידע האמור לעיל הינו מידע כללי ותמציתי בלבד, הוא אינו מהווה חוות דעת או ייעוץ משפטי ויש לקבל עצה מקצועית נפרדת בטרם נקיטת פעולה משפטית או אחרת בקשר עם הנושאים אותם סקרנו.

צוות אנרגיות מתחדשות וייצור חשמל ישמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

עו"ד מיכאל מקייה, שותף
מחלקת אנרגיה
michaelm@agmon-law.co.il

עו"ד דן הכהן, שותף
ראש מחלקת אנרגיה
dan@agmon-law.co.il

עו"ד מאי בן עטר
מחלקת אנרגיה
Maib@agmon-law.co.il

עו"ד אדי אשכנזי, שותף
מחלקת אנרגיה
eddie@agmon-law.co.il

סידני, אוסטרליה
50 Carrington St, NWS 2000
T. +61-2-90606206

באר שבע
גב ים, רחוב האנרגיה 77
ט. 03-6071450
פ. 08-6155780

תל אביב
מגדל אלקטרה, ינאל אלון 98
ט. 03-6078607
פ. 03-6078666

ירושלים
הגן הטכנולוגי מלחה, בניין 1
ט. 02-5607607
פ. 02-5639948